

Socialdepartementet

Myndigheten för ungdoms- och
civilsamhällesfrågor
Box 17801
118 94 Stockholm

Uppdrag om informationsinsatser rörande hälsa och jämställdhet för nyanlända och asylsökande barn och unga

Regeringens beslut

Regeringen ger Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) i uppdrag att i samverkan med den nationella webbaserade ungdomsmottagningen UMO vid Stockholms läns landsting, ta fram och sprida en digital plattform med information om hälsa och jämställdhet med fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) riktad till nyanlända och asylsökande barn och unga i åldrarna 13–20 år. MUCF ska också, i samverkan med UMO, föreslå en modell för utbildning av utbildare om samma frågor för nyanlända och asylsökande barn och unga med koppling till den digitala plattformen, exempelvis i form av e-lärande.

I arbetet ska MUCF samverka med Folkhälsomyndigheten. MUCF bör även informera och inhämta synpunkter från Barnombudsmannen, länsstyrelserna (särskilt länsstyrelserna i Skåne, Stockholms, Västra Götalands och Östergötlands län), Migrationsverket, Socialstyrelsen, Statens skolverk, Folkbildningsrådet, Sveriges Kommuner och Landsting samt andra berörda myndigheter och organisationer i det civila samhället.

För uppdragets genomförande får MUCF använda högst 5 000 000 kronor under 2016, varav 4 500 000 kronor ska utbetalas till Stockholms läns landsting för framtagande och spridning av plattformen. Medlen till Stockholms läns landsting utbetalas engångsvis efter ansökan till MUCF. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 5:2 Insatser för att förverkliga konventionen om barnets rättigheter i Sverige, anslagsposten 2 Bidrag till myndigheter (ram).

Medlen till MUCF utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska ske senast den 1 december 2016. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den

31 mars 2017. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

MUCF ska till Regeringskansliet (Socialdepartementet) lämna en slutredovisning av uppdraget senast den 31 mars 2017. Rekvisition, redovisning och återbetalning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Under år 2015 ansökte cirka 160 000 personer om asyl i Sverige. Av dessa var drygt 70 000 under 18 år varav cirka 35 000 var ensamkommande barn utan medföljande vårdnadshavare. Omkring 90 procent av de ensamkommande barnen är pojkar.

Nyanlända och asylsökande är en central målgrupp i arbetet för barnets rättigheter enligt konventionen om barnets rättigheter. Här ingår bland annat rätten till omvårdnad för barnets välfärd, bästa uppnåeliga hälsa samt tillgång till information som främjar välfärd och hälsa. Vidare ingår rätten till utbildning som bland annat syftar till att utveckla respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna samt att förbereda alla barn för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle i en anda av förståelse och jämlikhet mellan könen.

Nyanlända och asylsökande befinner sig ofta i ett mycket utsatt läge med risk för ohälsa, inte minst psykisk ohälsa, och har i de flesta avseenden begränsad kännedom om det svenska samhället. Sexualitet och relationer präglas över hela världen av starka normer kring kön, genus och sexuell läggning. Rätten till kroppslig integritet och sexuellt självbestämmande inte minst för flickor, kvinnor och hbtq-personer är grundläggande i detta sammanhang. För regeringen är det viktigt att främja jämställdhet och icke-diskriminering bland alla som lever i Sverige. Det våldsförebyggande arbete som regeringen avser att stärka handlar delvis om att förändra stereotypa könsnormer som kopplar samman maskulinitet och våld. Information i dessa frågor är en förutsättning för nyanländas och asylsökandes hälsa och etablering.

Kommunerna är skyldiga att erbjuda vissa nyanlända över 18 år samhällsorientering (se SFS 2010:197 och 2013:156). Alla elever, inklusive nyanlända och asylsökande, kan få motsvarande information genom undervisningen i skolan. Asylsökande kan också erhålla samhällsinformation genom studieförbunden. Enstaka kommuner erbjuder därtill särskild samhällsorientering för nyanlända ungdomar.

Länsstyrelserna har i uppdrag att stödja samarbete mellan kommunerna om samhällsorienteringen och att följa upp verksamheten. Folkhälsomyndigheten är en nationell kunskapsmyndighet inom folkhälsoområdet och har bland annat i uppdrag att inom SRHR-området verka för

kunskapsuppbyggnad och nationell samordning samt att följa upp utvecklingen. Inom ungdomspolitiken har MUCF bland annat i uppgift att bidra till ungdomars etablering i arbets- och samhällslivet samt att främja ungdomars sexuella och reproduktiva rättigheter.

På regeringens uppdrag genomförde MUCF under 2015 en tematisk analys av ungas sexuella och reproduktiva rättigheter i vilken nyanlända unga identifieras som en särskilt utsatt grupp. MUCF pekar på brister i den information som nyanlända unga får på detta område. Exempelvis saknas anpassat undervisningsmaterial som översatts till olika språk och kunskapen hos yrkesverksamma behöver utvecklas.

Mot ovanstående bakgrund bedömer regeringen att det är angeläget att genomföra informationsinsatser om hälsa och jämställdhet för nyanlända och asylsökande barn och unga med fokus på SRHR.

Närmare om uppdraget

Detta uppdrag bygger vidare på tidigare uppdrag till MUCF och samarbeten mellan myndigheten och UMO. MUCF ska stödja UMO att genom bearbetningar och kompletteringar av befintliga material ta fram en digital plattform för nyanlända och asylsökande barn och unga. Plattformen bör enkelt kunna användas i nätuppkopplade mobiltelefoner och ska innehålla målgruppsanpassad information om hälsa och jämställdhet med särskild inriktning på SRHR. Informationen bör omfatta relevant lagstiftning, rättigheter och skyldigheter för den enskilde (inklusive straffrättsliga aspekter), tillgängliga stödinsatser samt vilka civilsamhällesorganisationer som finns på området. Perspektiven icke-diskriminering, hbtq och normkritik ska beaktas. Likvärdig information bör vara tillgänglig på både lätt svenska och de vanligast förekommande modersmålen för nyanlända och asylsökande barn och unga. Den digitala plattformen ska göras känd vid boenden, inklusive familjehem, och i verksamheter för dessa grupper. Plattformen ska kunna användas i utbildningar för barn och unga liksom för berörda grupper av yrkesverksamma. Den kommer att förvaltas av Stockholms läns landsting och tjänsten kommer att gemensamt ägas av alla landsting och regioner.

I genomförandet av uppdraget ska MUCF särskilt beakta behovet av tvärkulturell kompetens på hälsoområdet samt nyanlända och asylsökande barns och ungas perspektiv och synpunkter.

På regeringens vägnar

Åsa Regnér

Ola Florin

Kopia till

Statsrådsberedningen/IREV

Finansdepartementet/BA/OFA K/OFA SFÖ/OFA UR

Arbetsmarknadsdepartementet/SIRF

Justitiedepartementet/KRIM/SIM

Kulturdepartementet/D/DISK

Utbildningsdepartementet/GV/S/UF

Kammarkollegiet

Riksdagen/Arbetsmarknadsutskottet

Barnombudsmannen

Brottsförebyggande rådet

Brottsoffermyndigheten

Folkhälsomyndigheten

Statens skolverk

Socialstyrelsen

länsstyrelserna

Folkbildningsrådet

Föreningen för Sveriges Ungdomsmottagningar (FSUM)

Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer (LSU)

Migrationsverket

Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU)

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och
queeras rättigheter (RFSL)

Rädda Barnen

Röda Korset

Sveriges Ensamkommandes Förening Riksförbund (SEF)

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)